

تحلیل ساختار و محتوای شعر «معراج‌نامه» اثر «م. سرشک»

رضا قنبری عبدالملکی

استادیار زبان و ادبیات فارسی دانشگاه دامغان

چکیده

در جستار حاضر، شعر معراج‌نامه‌ی م. سرشک (شفیعی کدکنی) از جهات ساختاری و محتوایی مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته است. در مطالعه‌ی محتوایی، مفاهیم سیاسی و اجتماعی شعر که سراینده در آن با زبانی رمزآمیز و سمبولیکاز نظام سیاسی وقت و وضعیت نابسامانجامعه انتقاد کرده است، مورد تحلیل قرار گرفته؛ و در مطالعه‌ی ساختاری، با استفاده از روش ریخت‌شناسی پراپ، ساختار شعر مزبور مطالعه و بررسی گردیده است. در بخش دوم، بعد از شرح مبانی‌تئوریک ریخت‌شناسی که چارچوب نظری تحقیق حاضر را تشکیل می‌دهد، ساختار روایی شعر معراج‌نامه ارائه شده است. در این بخش پس از بیان خویشکاری‌ها و نقش هر یک از شخصیت‌های روایت، حرکت و نمودگار روایی شعر نیز نشان داده شده است که از این طریق، الگوی ساختاری آن به دست می‌آید. در زنجیره‌ی خویشکاری‌های معراج‌نامه، «شرارت و مرگ قهرمان» خویشکاری پایانی شعر را تشکیل می‌دهد؛ در حالی که در الگوی ولادیمیر پراپ، خویشکاری پایانی، «عروسی و ازدواج» است.

کلید واژه‌ها: ولادیمیر پراپ، م. سرشک، ریخت‌شناسی، خویشکاری، معراج‌نامه